

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Dreptul internațional privat dinaintea tribunalelor românești, de d-l Alfred Juvara.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea I*: Const. I. Nicoară cu Ministerul domeniilor.

Curtea de apel din București, secțiunea II: Christos și Apostol Zappa cu N. Basilescu.

Judecătoria ocolului rural Suraia (jud. Nuamfu): N. Bălăsoiu cu Elena C. Gheorghită.

Buletinul publicațiilor judiciare.

DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

DINAINTEA TRIBUNALELOR ROMÂNEȘTI
(Studiu critic de jurisprudență)

DIVORȚUL SOȚILOR BERTOLA

Chestiunea divorțului străinilor în țara românească, s'a simplificat mult pentru tribunalele noastre, România fiind unul din statele care au aderat la convențiunea dela Haga din 1902, ratificată prin legea din 17 Iulie 1904. Această chestiune este foarte cunoscută judecătorilor noștri¹⁾, de oare ce România este locuită de mulți italieni și austriaci, a căror lege națională nu admite divorțul. La noi, ca și în alte țări, a trebuit timp pentru ca adevăratele principii să fie aplicate de tribunalele românești; dar dacă prima hotărâre pe care am găsit-o, pronunță divorțul între doi francezi (înainte de legea franceză din 1884) numai pentru motivul că art. 11, c. civ. r. acordă aceleași drepturi străinilor ca și românilor, deci zice Curtea din București²⁾ și acela de a divorța, apoi repede majoritatea tribunalelor, Curțile de apel și Inalta Curte de casație, au consacrat adevăratele principii, considerând divorțul ca o chestiune de statut personal și nepronun-

țându-l de cât numai atunci când era admis de legea personală a străinilor³⁾.

Chiar în fața acestei jurisprudențe, convenția de la Haga constituie un mare progres pentru noi, de oarece este cunoscut faptul că, la noi, tribunalele sunt foarte schimbăcioase. Așa, de exemplu, chiar după ce chestiunea divorțului fusese rezolvită de inalta Curte de casație în sensul că este o lege personală, tot am mai găsit tribunale și Curți care s'au pronunțat pentru caracterul teritorial al legii divorțului, și aceasta chiar în anul ratificării convențiunii dela Haga.

Asupra acestui punct nu se poate spune că imităm în mod servil pe francezi, căci dacă în Franța trebuie 50 și 100 ani pentru ca tribunalele să revie asupra unei jurisprudențe, la noi Curtea de casație dă hotărâri care se contrazic la intervalul cel mai scurt, iar cel mai mic

3) Printre hotărârile care s'au pronunțat pentru caracterul teritorial al legii divorțului, am găsit: Curtea București, 1874 (*Dreptul* No. 5 din 1874); Trib. Ilfov, 21 Martie 1890 (*Dreptul* No. 44 din 1890); Trib. Iași 19 Martie 1890 (*Dreptul* No. 32 din 1890); Trib. Vlașca 16 Mai 1892 (*Dreptul* No. 57 din 1892); Curtea Iași 16 Decembrie 1894 (*Dreptul* No. 17 din 1894).

Hotărârile care au recunoscut divorțului caracterul de lege personală: Curtea Focșani, 12 Febr. 1882 (*Dreptul* No. 3 din 1882); C. Focșani, 7 Sept. 1883 (*Dreptul* No. 1 din 1883); Cas. II, 18 Noembrie 1883 (*Dreptul* No. 1 din 1883); Curtea Iași, 13 Oct. 1890 (*Dreptul* No. 57 din 1891); Trib. Iași, 8 Oct. 1894 (*Dreptul* No. 17 din 1895); Trib. Covurlui, 3 Mai 1901 (*Dreptul* No. 37 din 1901), consacră implicit acest principiu, când admite că hotărârea străină care pronunță divorțul este dispensată de exequatur; Trib. Iași, 8 Aprilie 1902 (*Dreptul* No. 44 din 1902); C. Iași, 25 Febr. 1903 (*Dreptul* No. 25 din 1903), care deși pare a admite în principiu caracterul personal al legii divorțului, comite atâtea erori încât nu merită să fie citată decât numai pentru aceste greșeli; C. București 27 Febr. 1904 (*Dreptul* No. 31 din 1904), admite principiul, dar dă o soluțiune greșită; C. București, 28 Ianuarie 1909 (*Dreptul* No. 18 din 1909, cu observația d-lui profesor D. Alexandresco); Cas. 15 Aprilie 1909 (*Dreptul* No. 37 din 1909) aplică convențiunea dela Haga.

1) Această chestiune a fost studiată de noi în *Revista de drept și sociologie*, anul 1900. No. 7, într'un articol intitulat «Dreptul internațional privat dinaintea tribunalelor românești».

2) Curtea București, 1874, *Dreptul* No. 5 din 1874.

tribunal din țară știe mai mult de cât înalta Curte a cărei jurisprudență o respinge⁴⁾. În materia aceasta, cel puțin, am scăpat de aceste neajunsuri: în baza convențiunii de la Haga, ratificată prin legea din 1904, judecătorii noștri nu vor putea pronunța divorțul între soți streini, de cât numai atunci când va fi admis de legea națională a soților și pentru motive admise în același timp de această lege și de legea noastră, ca «lex fori»⁵⁾. A mai rămas totuși câte-va dificultăți pe care convenția de la Haga nu le-a rezolvit și pe care le vom indica în cursul acestui articol. Să studiem mai întâiu hotărârea tribunalului Ilfov s I din 10 Ianuarie 1910.

L. Bertola, italian de origină, se căsătorește cu o femeie belgiană și se stabilește în România. Acum un an cere tribunalelor noastre să-l divorțeze, iar cererea îi este respinsă în baza convenției de la Haga⁶⁾; după a-

4) Așa, de exemplu, după decizia remarcabilă a Casației din 18 Noembrie 1883 (*Dreptul* No. 1 din 1883), Trib. de Vlașca spune cu multă seninătate: «s'a judecat la noi (Cas. 1883) cum că statutul personal nu încetează de a fi aplicabil în România când este în conflict cu o lege de ordin publică, ci când este în opozițiune cu o lege de poliție și siguranță, invocându-se drept argument art. 3 alin. 1 c. civ. fr. Adevărată soluțiune însă nu poate fi aceasta, căci dispoziția franceză nu există în codul nostru, și apoi art. 5 apărând ordinea publică și bunele moravuri ale statului contra convențiilor particulare, cu atât mai mult trebuie să le apere contra legilor unui stat străin» (*Dreptul* No. 57 din 1892). De aci rezultă că Trib. Vlașca nu a înțeles nici art. 5 cod. civ. rom., nici art. 2 alin. 2 a acestui cod, nici cum aceste două articole trebuiesc conciliate. Trib. însă știe mai mult decât Curtea de casație, a cărei decizie o respinge.

5) Această soluție deși este imperios impusă de principii, nu este riguros exactă. Este adevărat că art. 2 al convenției dela Haga din 1902 este redactat în modul următor: «Le divorce ne peut être demandé que si, dans le cas dont il s'agit le divorce est admis à la fois par la loi nationale des époux et par la loi du lieu où la demande est formée», asta nu însemnează însă că divorțul nu va fi pronunțat decât numai atunci când cauza invocată există în același timp și în legea națională a soților și în legea forului. Art. 2, după explicațiunile date, trebuie interpretat în sensul următor: soțul care are două cauze de divorț, din care una admisă numai de legea sa națională și alta admisă numai de legea forului, soțul care în baza adevăratelor principii nu ar fi putut divorța, de oarece nici una din cauzele de divorț nu sunt admise în același timp de amândouă legislațiile, cum cere art. 1, va putea totuși obține divorțul printr-o tranzacție cu adevăratele principii. Iată ce spune d-l Renault: «Mais voici ce qui peut arriver: une femme a deux causes de divorce; l'une est admise par la loi nationale et non par la lex fori; l'autre est admise par la lex fori, et non par la loi nationale. La règle posée en 1894 a cette conséquence que le divorce ne pourrait être demandé dans l'espèce, puisqu'il n'y a pas une cause admise à la fois par les deux lois. La commission a pensé, qu'il y aurait là une extrême rigueur. En effet, dans le cas prévu, le divorce est admis à la fois par les deux législations, bien que ce ne soit pas pour la même cause».

Lainé «La conférence de la Haye relative au droit international privé, 3-ème session 29 Mai—18 Juin» (*Clunet*, 1901, p. 232 urm.).

Fără a aprecia valoarea acestei soluțiuni, este permis să observăm că niciodată textul singur al art. 2 al convenției dela Haga, nu ne-ar fi condus la o astfel de interpretare.

6) C. București, 28 Ianuarie 1909 (*Dreptul* No. 18 din 1909) și Cas. 15 Aprilie 1909 (*Dreptul* No. 37 din 1909).

ceasta soțul Lucian Bertola se leapădă de naționalitatea italiană, fără însă să obție o altă naționalitate, și cere din nou divorțul. Tribunalul Ilfov, constatând că L. Bertola a pierdut naționalitatea italiană, fără să obție o alta, îl consideră ca «heimatlos» și aplicându-i legea domiciliului lui, în speță legea românească, pronunță divorțul⁷⁾.

Prima chestiune care se prezintă este următoarea: cum se poate ca soții Bertola, al căror divorț a fost respins acum un an tot de tribunalele românești, să ceară din nou divorțul și să-l obție? Tribunalul admite afirmativa și cu drept cuvânt, de oarece în dreptul intern nu există lucru judecat în materie de stare și capacitate, iar în dreptul internațional privat, un individ care își schimbă în mod valabil naționalitatea, este guvernat de noua lege națională, cu singura rezervă a drepturilor câștigate. Nu putem intra aici în discuția drepturilor câștigate în dreptul internațional privat⁸⁾, un lucru este sigur și anume: doi italieni, cari se căsătoresc sub imperiul legii italiene, unde divorțul este necunoscut, nu au un drept câștigat de a nu divorța nici odată, fie când o nouă lege italiană ar introduce divorțul, fie când o lege străină, prin naturalizare sau anexiune, ar guvernă de aici înainte starea și capacitatea lor. Pentru a întrebuiți termenii obicinuiți, dreptul de a divorța sau de a nu divorța, este un simplu drept eventual, o expectativă, și nu poate constitui un drept câștigat nici în dreptul intern, nici în dreptul internațional privat⁹⁾.

7) Trib. Ilfov, I, 10 Ianuarie 1910 (*Dreptul* No. 49 din 1910).

8) Teoria «drepturilor câștigate în dreptul internațional privat» este nouă și aparține d-lui Pillet, deși acesta recunoaște că meritul de a fi văzut-o cel întâiu aparține d-lui de Vareilles-Sommières în *La synthèse du droit international privé*, vol. I, p. 10 și urm.

Problema este următoarea: care este soarta actelor juridice făcute sub imperiul unei legi naționale, după ce acest individ a căpătat, prin naturalizare de exemplu, o nouă lege personală? Plecând dela punctul că naturalizarea nu poate avea efect retroactiv, doctrina dreptului internațional privat a conchis la respectarea actelor acte, transportând în dreptul internațional principiul neretroactivității legilor din dreptul intern. Cogordan, *La nationalité*, p. 145; Lesueur et Dreyfus, *La nationalité*, p. 96; Weiss, op. cit., p. 348 și 453; Despagnet, No. 140. Deși nu se poate contesta analogia care există între aceste două situații și cu toate că soluțiunile acestei doctrine erau de cele mai multeori juste, onoarea de a fi clarificat chestiunea revine, fără discuție posibilă, d-lui Pillet, a cărui teorie este singură în stare să rezolve în mod satisfăcător o serie de probleme. Pillet, *Principes de droit international privé*, p. 495.

Această teorie a fost adoptată cu mici modificări de Jean Perroud, *Des conséquences d'un changement de la loi personnelle* (*Clunet*, 1905, p. 299) și de Maurice Bernard, *Principes de droit international privé* (*Clunet*, 1904, p. 769; *Clunet*, 1906, p. 1064; *Clunet*, 1907, p. 56). Vezi Curtea Bruxelles, 19 Iunie 1907 (*Clunet*, 1907, p. 1154).

9) Aceste principii care sunt admise de toată lumea când ambii soți se naturalizează și sunt guvernați de o nouă lege națională, nu sunt admise când numai unul din soți, de obicei bărbatul, capătă prin naturalizare o nouă lege care admite divorțul. În cazul acesta se invoacă ideea drepturilor câștigate, pentru a se susține că soțul naturalizat nu poate obține divorțul în contra soțului rămas sub imperiul legii sub care s'a căsătorit și care nu cunoaște instituția divorțului. Vom studia chestiunea la sfârșitul acestui articol.

Soții Bertola deci, scăpând de naționalitatea italiană și fiind guvernați de acum înainte de o nouă lege care admite divorțul, pot obține desfacerea căsătoriei lor contractată sub imperiul legii italiene, adică exact, căsătoriți atunci când erau italieni. Odată lucrul acesta rezolvit, tribunalul cercetează naționalitatea soților Bertola, așa după cum îl obligă art. I al convențiunii de la Haga. Se înțelege ușor importanța pe care a căpătat-o azi, în dreptul internațional privat, chestiunea naționalității. Când art. I al convențiunii de la Haga, obligă tribunalele românești să nu pronunțe divorțul între streini, de cât numai atunci când este admis în acelaș timp și de legea națională a soților și de legea forului, este natural ca cel d'întăiu lucru pe care trebuie să-l facă judecătorul, este să se asigure de naționalitatea soților. Sarcina nu este ușoară, de oarece se știe că dacă naționalitatea se capătă și se pierde astăzi, aproape în toate legislațiunile moderne, apoi aceste cazuri nu sunt unele și aceleași, ci variază aproape cu fiecare legislație. De unde rezultă că naționalitatea de origină, pe care trebuie să o aibă ori și cine, odată determinată, tribunalul trebuie să se întrebze, dacă individul nu a pierdut această primă naționalitate, și în cazul afirmativ să hotărască dacă a căpătat o altă naționalitate sau a devenit «heimatlos». În aceeaș ordine de idei, tribunalul trebuie să cerceteze dacă pierderea naționalității bărbatului, are sau nu vreun efect asupra naționalității femeiei, de oarece art. 8 al convențiunii dela Haga, dă o altă soluțiune atunci când soții nu au aceeaș naționalitate și când legile lor personale nu admit deopotrivă divorțul¹⁰). Cu această ocazie, tribunalul, de cele mai

10) Art. 8 al convenției dela Haga: «Când soții nu au aceeaș naționalitate, ultima lor legislație comună va fi considerată ca legea lor națională pentru aplicarea articolelor precedente». Acest text poate fi criticat din mai multe puncte de vedere: a) pentru că nu este clar; b) fiindcă soluția nu este perfectă; c) pentru că nu este complet.

a) Art. 8 nu este clar, căci presupun doi soți italieni care se naturalizează unul român și altul belgian, și întreb dacă vor putea divorța? Dacă consultăm textul art. 8, ei nu vor avea această facultate, de oarece neavând astăzi când cer divorțul aceeaș naționalitate, trebuie să ne raportăm la ultima lor lege comună, cea italiană, și aceasta nu admite divorțul. De fapt însă ei vor putea divorța, de oarece legile lor personale, română și belgiană, admit deopotrivă divorțul, iar intenția conferinței dela Haga nu a putut fi să le răpească aceste drepturi, fără nici un motiv dealfel. Cred deci, căci altfel ar fi absurd că art. 8 trebuie interpretat în sensul că numai atunci să ne raportăm la ultima lege comună a soților, când legile lor personale actuale sunt contradictorii.

b) Dispoziția art. 8 nu este fericită, căci soluția pe care o consacără nu are nici o valoare științifică și este un simplu expedient. În adevăr, de ce să ne raportăm la ultima lege comună, impusă de întâmplare, și nu legii sub imperiul căreia s'a contractat căsătoria? Justificarea o cunoaștem noi, căci d-l Renaul: a dat-o cu anticipație, atunci când a spus: «Notre projet est une oeuvre de transaction, ce qui fait qu'il peut être facilement critiqué si on se place soit au point de vue scientifique, soit au point de vue d'un pays déterminé». «Nous nous sommes placés sur un terrain tout pratique». A. Lainé, *La conférence de la Haye...* (Clunet, 1901,

multe ori, va fi nevoit să rezolve unul sau mai multe conflicte între legislațiuni care reclamă în același timp pe individ ca fiind supusul lor. Aceste conflicte sunt foarte delicate și nu comportă o soluție rațională, de oare ce în materia naționalității diferiții legiuitori nu admit nici o tranzacție. Chestiunea e cunoscută și nu putem intra aici în detalii¹¹). Este destul numai să spunem că astfel procedează tribunalul Ilfov și asupra acestui punct suntem absolut de acord. Aplicând aceste idei soților Bertola, tribunalul de Ilfov, constată că Lucian Bertola, și-a pierdut naționalitatea italiană originară, printr'o declarațiune făcută înaintea consulului italian din București, prin care spune că înțelege să renunțe la calitatea de supus italian și că-și mută reședința în București. În acelaș timp tribunalul mai constată că art. 11 c. civ. it. admite acest mod de pierdere a naționalității italiene când declarațiunea este făcută d'inaintea ofițerului stărei civile a domiciliului, și admitând că în țara românească,

p. 252). Se poate, dar sunt unele tranzacțiuni avantajoase, iar altele nu, iar tranxația asupra acestui punct nu prezintă nici un avantaj pentru principiile dreptului internațional.

c) Art. 8, în fine, nu este complet, căci nu prevede cazul când soții au avut dela începutul căsătoriei două naționalități deosebite, de oarece presupun că la un moment dat soții au avut o naționalitate comună. Legea italiană, art. 14, și legea franceză dela 1889, decid că femeia franceză și italiană nu-și perd naționalitatea prin căsătorie cu un străin decât numai atunci când legea bărbatului îi acordă naționalitatea acestuia. Dacă presupunem deci că legea bărbatului nu acordă femeii franceze naționalitatea acestuia, sau ce este foarte frequent, că femeia franceză ia un «heimatlos», femeia își conservă în cazul acesta naționalitatea franceză sau italiană. Acest caz, destul de frequent, nu intră în textul art. 8.

11) Se știe cum se prezintă chestiunea: un copil născut din părinți români pe teritoriul unei republice sud-americane, unde naționalitatea se transmite *jure soli*. După legea noastră, copilul e român, după legea americană, e american. Alt exemplu: un rus se naturalizează francez; legea rusească nu admite principiul modern că naționalitatea poate fi părăsită; de aici conflict de legislații. Exemple reale le furnizează anxietatea unui teritoriu.

Am spus că aceste conflicte nu pot fi rezolvite în mod rațional, totuș fiindcă trebuie o soluție, doctrina ne pune la dispoziție soluțiuni de fantezie. Când una din legile în conflict este în acelaș timp și legea forului, este ușor de admis că judecătorul trebuie să o aplice pe aceasta din urmă, de oarece legile care guvernă naționalitatea sunt de ordine publică internațională. Dacă, din contra judecătorul are să aleagă între două legi deopotrivă străine, d-l Weiss ne spune că judecătorul trebuie să aplice legea unde individul este domiciliat, iar în cazul când nu este domiciliat, să aplice legea ale cărei principii în materie de naționalitate se apropie mai mult de legea forului (Weiss, t. 1, p. 677).

D-l Pillet (op. cit., p. 568) ajunge, cu ajutorul teoriei sale asupra drepturilor câștigate în dreptul internațional, la soluția următoare: judecătorul se va pronunța pentru prima naționalitate care constituie un drept câștigat și care nu a fost înlocuit prin noua naționalitate care nu are acest caracter. Chiar așa să fie, explicația d-lui Pillet are cel puțin un defect, acela de a fi incompletă, căci nu prevede cazul unui conflict între naționalitățile de origină, și un copil născut din români într'un stat unde naționalitatea se capătă *jure soli*. Teoria d-lui Pillet nu rezolvă acest caz. Putem, cred, conchide că în această materie soluțiile indicate de doctrină nu au nici o valoare juridică.

egenții consulari ai Italiei, pot îndeplini funcțiunea de ofițeri ai stărei civile pentru supușii lor, consideră renunțarea ca bine făcută și prin consecință declară că Lucian Bertola și-a pierdut naționalitatea de Italian. Odată lucrul acesta hotărât, tribunalul se întrebă dacă Bertola nu a dobândit o altă naționalitate și constatând că nu a dobândit pe cea română, îl declară «heimatlos» adică un individ, cum sunt mulți în dreptul internațional privat, care nu are nici o naționalitate fiindcă a pierdut-o pe cea pe care o avea fără însă ca să dobândească o alta nouă. Ajungând la naționalitatea femeiei, tribunalul aplică art. 11 al. 4 c. civ. și hotărăște că aceasta a pierdut și ea calitatea ei de supusă italiană, devenind fie belgiană, naționalitate pe care o avea înainte de căsătorie fie «heimatlos». Aici este nevoie să ne oprim.

Tribunalul spune că femeia belgiană, căsătorită cu un străin și care își pierduse astfel naționalitatea ei de origină, își recapătă această naționalitate dacă rămâne văduvă «prin analogie, deci, dacă soțul și-a pierdut naționalitatea străină ce o avusese, sau nu mai are nici una, a devenit «heimatlos», soția devine din nou belgică; în ipoteza din speță Louise Bertola a devenit belgiană prin pierderea naționalității italiene, de către soțul ei». Aici tribunalul se înșală.

Este adevărat că femeia belgiană, care s'a căsătorit cu un străin și a devenit astfel străină, își poate recăpăta naționalitatea ei de origină chiar deplin drept¹²⁾ și nu numai când a rămas văduvă, după cum crede tribunalul, dar chiar când a divorțat, trebuie însă pentru acesta neapărat să aibă reședința în Belgia, în momentul când devine văduvă sau divorțează. În cazul când nu are această reședință, trebuie să reintre în Belgia cu autorizația regală și să declare că înțelege să-și fixeze domiciliul. Louise Bertola își avea ea reședința în Belgia în momentul divorțului, sau a dobândit ea autorizație să-și mute domiciliul în această țară? Nu, căci tribunalul nu constată acest lucru. Această primă eroare a tribunalului nu are însă nici o importanță pentru soluția procesului și am atras numai atenția asupra ei, pentru a dovedi afirmația pe care am făcut-o mai sus, asupra dificultăților pe care le întâmpină judecătorii pentru a determina cu precizie naționalitatea străinilor. Adevărata greșală de drept, pe care nu trebuie să o facă tribunalul este următoarea: după ce constată că femeia belgiană căsătorită cu un străin și devenită astfel străină, își recapătă naționalitatea de origină prin desfacerea căsătoriei, tribunalul adaugă că același lucru se întâmplă prin «analogie» când soțul își pierde naționalitatea. Analogia în materie de pierdere, dobândire și redobândire a naționalității, este o eroare pe care nu trebuie să o găsim într-o hotărâre de altfel bine făcută ca cea a tribunalului Ilfov.

Louise Bertola nu a redevenit belgiană, prin faptul că

12) Trib. Bruxelles, 6 Febr. 1889; Weiss, t. I, p. 665, nota 1.

soțul său și-a pierdut naționalitatea pe care o avea în momentul când s'a căsătorit, pentru excelentul motiv că codul belgian, nu prevede acest caz de redobândire a naționalității, iar prin analogie nu se poate raționa în materia naționalității unde totul este de cea mai strictă interpretare. Rămâne să ne întrebăm, după cum de altfel o face și tribunalul Ilfov în subsidiar, dacă Louise Bertola, nu a pierdut naționalitatea italiană în același timp cu soțul ei, și din cauza acestuia, fără să capete o alta și fără să redevie belgică, devenind astfel o «heimatlos» ca și soțul ei. Aceasta e soluția tribunalului. Este drept că art. 11 alin. 4 cod. civ. it. spune că femeia și copiii minori ai individului care și-a pierdut naționalitatea, devin străini afară numai dacă nu au continuat să-și aibă reședința în regat. Acest argument de text este foarte important și îndoială dacă poate fi, vine numai din cauza articolului 14 cod. civ. it. care decide că femeia italiană, căsătorită cu un străin își pierde naționalitatea ei numai dacă prin căsătorie, o capătă pe cea a bărbatului său¹³⁾.

Din acest text se vede preocuparea legiuitorului italian ca femeia să nu rămâne fără o naționalitate sigură în timpul căsătoriei și așa fiind este permis să ne întrebăm dacă art. 11 alin. 4 cod. civ. it. nu se aplică de cât numai în cazul când italianul își pierde naționalitatea sa din cauza dobândirii unei alte naționalități. Se știe că fiecare legiuitor privește naționalitatea ca un lucru prețios și dacă mai toate legislațiunile admit ca femeia să-și piardă naționalitatea ei prin căsătorie, aceasta este numai din cauza complicațiunilor la care ar da naștere naționalitatea deosebită a soților a căror viațe sunt așa legate în cât spune Boulay «de deux êtres n'en fait qu'un, en donnant la prééminence à l'époux sur l'épouse»¹⁴⁾.

Legiuitorii au consacrat însă principiul acesta, cu regret, dacă mă pot exprima astfel, și lucrul acesta rezultă mai întâiu din ușurința cu care femeia își poate recăpăta naționalitatea ei de origină, și al doilea din principiul introdus de curând în baza căruia femeia nu pierde naționalitatea ei de origină de cât numai atunci când legea personală a bărbatului îi acordă naționalitatea acestuia¹⁵⁾. Se înțelege că în cazul contrar, motivele care făceau pe legiuitorul italian să desbrace pe femeie de naționalitatea ei, nu mai există, și de cât să devie o «heimatlos» mai bine să rămâne supusă italiană. Aceste motive mă fac să mă întreb dacă alin. 4 articolul 11 cod. civ. ital. se aplică femeiei chiar în cazul când bărbatul ei și-a pierdut naționalitatea italiană, fără însă să fi dobândit o alta în schimb. Repet însă că chestiunea este delicată de oarece revine în a alege între textul clar al art. 11

13) Henry Prudhomme, *C. civ. italian.*

14) Expunerea de motive, No. 14. Loaré, t. I, p. 425.

15) Trib. Senei, 21 Mai 1897 (*Clunet*, 1898, p. 135) a hotărât că femeia franceză care se căsătorește cu un individ a cărui naționalitate nu e sigură (heimatlos), nu-și pierde naționalitatea ei de origină. Soluție foarte juridică.

al. 4 cod. civ. ital. pe de o parte, și spiritul legii italiene, pe de altă parte. Cred că până la proba contrarie, argumentul tras din text este acel bun ¹⁶⁾

Tribunalul de Ilfov, care nu cunoaște aceste dificultăți, se pronunță cu seninătate pentru argumentul tras din textul art. 11 al. 4 cod. civ. ital., consideră că Louise Bertola a pierdut naționalitatea italiană odată cu soțul ei și a devenit în acelaș timp «heimatlos». Este dar vorba de doi soți străini fără naționalitate, domiciliați în România, unde cer divorțul și toată dificultatea se reduce în a ști care lege guvernă starea și capacitatea indivizilor fără naționalitate. Dificultatea nu există, de oare ce toată lumea este de acord că acești indivizi fără patrie sunt guvernați de legea domiciliului lor; pentru excelentul motiv că nu este altă soluție rațională ¹⁷⁾.

Plecând deci dela punctul că Lucian Bertola s'a lepădat de naționalitatea italiană și că lucrul acesta atrage după dânsul pierderea naționalității femeiei, tribunalul de Ilfov, după ce comite eroarea despre care am vorbit mai sus, constată că soții Bertola nu au căpătat o altă naționalitate și considerându-i ca «heimatlos», le aplică legea domiciliului, legea românească, și în consecință îi desparte ¹⁸⁾. Sub rezerva observațiilor făcute, soluția este juridică.

Două chestiuni înainte de a termina cu hotărârea tribunalului Ilfov.

I-a chestiune.— În baza convențiunii de la Haga, tribunalele românești sunt chemate în materia căsătoriei și a divorțului să aplice dispozițiunile legilor străine, mai întâiu pentru a determina naționalitatea soților și pe urmă pentru a interpreta dispozițiunile legilor străine relative la căsătorie și divorț.

Cum vor cunoaște judecătorii noștri aceste texte străine? Este vorba de chestiunea foarte cunoscută, de a ști dacă

16) Vezi cu toate acestea Trib. Marseille, 27 Iunie 1907 (*Clunet*, 1908, p. 1129).

17) «Le domicile est primé par la patrie, mais lorsque la patrie s'efface, il doit y suppléer, puisqu'il est le contre de la vie juridique». Lainé, *Etude sur le titre préliminaire du projet de revision du C. civ. belge*, p. 57. Weiss, t. III, p. 72, nota 2.

18) D-I Pillet, în *Principes de droit intern. privé*, p. 568, nota 2, crede, însă fără să reușească a o dovedi, că s'ar putea scăpa de indivizii fără naționalitate în dreptul internațional: «Il semble que ce point de départ (ideea că un individ nu poate să fie fără naționalitate) puisse être accepté, étant donné le rôle essentiel, joué par la nationalité dans l'application internationale des lois privées». Ideia trebuie explicată tot prin teoria drepturilor câștigate a d-lui Pillet și însemnează că un individ care și-a pierdut naționalitatea fără să fi dobândit o alta în mod regulat, trebuie să-i aplicăm dispozițiunile legii naționale pe care a avut-o, fiindcă această lege constituie un drept câștigat pentru el, care drept câștigat nu a fost înlocuit printr'un alt drept regulat câștigat, adică printr'o nouă lege națională. Soluțiunile acestea arbitrare, care au o scuză atunci când sunt adoptate de o convenție ca cea dela Haga, unde trebuie să concilieze principiile câteodată opuse a diferitelor state, nu au nici o scuză când sunt propuse de doctrină. Dealtfel, situația de heimatlos este admisă în mod general de toată doctrina și jurisprudența.

existența unei legi străine este o chestiune de fapt sau de drept pentru tribunalele românești. Dacă cunoașterea legii străine este o chestiune de fapt, apoi dovada trebuie făcută de partea interesată, iar tribunalul are numai rolul pasiv de a aprecia dovada făcută, fără să caute el singur și prin toate mijloacele de care dispune, existența și interpretarea legii străine. De aici rezultă că atunci când partea interesată nu poate face sau nu vrea să facă dovada legii străine, judecătorul trebuind să se pronunțe, va aplica dispozițiunile legii românești, legea forului, pentru motivul foarte puțin juridic că-și închipue, până la proba contrarie, că legea străină a consacrat aceleași principii ca și legea forului. Dacă cunoașterea legii străine este o chestiune de fapt, mai rezultă că necunoașterea sau reaua ei interpretare nu poate da loc la recurs în casație.

Tribunalul de Ilfov ¹⁹⁾ și în aceasta nu face decât să se conformeze întregii jurisprudențe europene, consideră cunoașterea legilor străine ca o simplă chestiune de fapt. Doctrina ²⁰⁾ dreptului internațional privat a condamnat de mult această jurisprudență, care nu are altă explicare, după opinia mea, decât numai neîncrederea și puținul respect pe care îl au tribunalele unei țări, și mai cu seamă acele franceze, pentru legislațiunile străine. În adevăr, în afară de dificultatea de a se documenta, fapt care nu poate juca nici un rol în deslegarea unei probleme de drept, ce deosebire este pentru tribunalul românesc, între aplicarea sau interpretarea unui text de lege internă și aplicarea sau interpretarea unei legi străine? Aplicarea legii străine nu este comandată de legiuitorul nostru, prin consacrarea unui sistem de drept internațional privat? ²¹⁾. Când art. 2 c. civ. rom. spune într'un alineat că imobilele străinilor situate în România cad sub aplicarea legii românești, iar în alt alineat că starea și capacitatea străinilor este guvernată de legea lor națională, cum se poate ca acelaș text să fie obligatoriu pentru tribunale când este vorba de aplicarea legii românești, și să fie o simplă facultate atunci când e vorba de aplicarea legii străine? ²²⁾.

19) Vezi jurisprudența citată de Weiss, vol. III, p. 166, nota 1. Adaogă jurispr. citată de A. Darras, *De la connaissance, de l'application et de la preuve de la loi étrangère* (*Clunet*, 1901, p. 443 și 444).

20) Weiss, loc. cit., 167; Alberic Rolin, t. I, p. 787; Darras, loc. cit., p. 447, nota 1 și 2.

21) «Le juge français applique la loi étrangère non pour obéir à une règle de droit des gens, mais en vertu d'un commandement du législateur français». Ambroise Colin, *Du recours en cassation pour violation de la loi étrangère* (*Clunet*, 1890, p. 409). Mai departe, la pag. 412. d-l Collin, în remarcabilul său studiu, spune: Mais jamais en réalité le juge français n'obéit qu'à la loi française et s'il se réfère à une autre législation, ce n'est que sur l'ordre de la sienne et parce qu'elle s'est approprié en quelque sorte telle ou telle règle de droit contenue dans un texte étranger». Concluzia se rezumă: «en ceci qu'il n'y a nulle différence à faire entre l'application d'une loi étrangère et celle de la loi nationale.

22) Cas. fr. 17 Iulie 1883, citată de Colin, loco cit., pag. 794, nota 3. Astăzi casația franceză a revenit asupra acestei idei în sensul

La ce se reduce convenția dela Haga, dacă tribunalul românesc nu este obligat nici să cerceteze nici să interpreteze legea străină, pe care părțile au interes să o eludeze? De cele mai multe ori, atât în dreptul inern cât și în dreptul internațional privat, părțile interesate vor face dovada legei străine și a modului cum se interpretează. Dar se poate întâmpla și contrariul, adică ca părțile să aibă tot interesul să nu producă sau să denatureze legea străină și atunci mărturisesc că nu văd în drept principiul care să comande tribunalului o hotărâre greșită, nici în fapt onoarea care și-ar atrage-o justiția în fața acestui rezultat.

Ori cum ar fi, formula adoptată de tribunalul Ilfov e vexatorie și constituie o denegare pur și simplu a dreptului internațional privat. Consecințele acestei formule sunt absolut inadmisibile.²³⁾

(Sfârșitul în numărul viitor).

ALFRED JUVARA

că atunci când codul civil trimete la legea străină, dar în materie de stare de capacitate judecătorul nu poate refuza să aplice legea străină, căci atunci se expune la cenzura Curții de casație. Judecătorul fondului poate însă să aplice legea străină în mod greșit, fără ca hotărârea să fie casată. Ceeace revine în fond la același rezultat.

23) Ambroise Colin, loc. cit. (*Clunet*, 1890, pag. 406 și 794); Weiss, t. III, pag. 172; Alberic Rolin, t. I, pag. 771. — *Contra*: E. Glasson, *Divers aspects de la condition civile des étrangers en France* (*Clunet*, 1907, p. 593).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 17 Martie 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Const. I. Nicoară cu Ministerul domeniilor

POSESIUNE. — TURBURARE. — EXPULZARE. — ACȚIUNE POSESORIE. — CONTESTAȚIE. — ART. 400 PR. CIVILĂ.

Acțiunea posesorie este acea pe care legea o recunoaște aceluia care a posedat în anumite condițiuni, spre a face să înceteze turburările cari sunt de natură să-i micșoreze folosința sa, sau spre a face să fie restabilit în posesia din care a fost expulzat prin faptul arbitrar al unei persoane, fără știrea și concursul justiției.

Atunci însă când turburarea sau expulzarea provine din ordinul justiției, posesorul trebuie să ia calea contestației la executare, prevăzută de art. 400 pr. civilă.

No. 163. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Const. I. Nicoară contra sentinței tribunalului Dâmbovița, No. 674 din 1908, dată în procesul cu Ministerul domeniilor.

S'au ascultat: d-l avocat B. Dimitropol, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Al. Ulubeanu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Statul mi-a recunoscut posesiunea însă a afirmat că el (Statul) a executat o hotărâre a Curții de apel contra moșnenilor Iacobeștii-Vălimărești, din care ar fi făcut parte și Gr. Lerescu, autorul meu.

«Eu am tăgăduit că Gr. Lerescu ar fi fost moșnean Vălimăreșc,

și am atras atenția tribunalului că judecând el dacă decizia Curții mi este opozabilă sau nu, judecă fără competență și violează legea organică a judecătorilor de ocoale, care în materie de acțiuni posesorii spune clar și categoric că dacă una din părți tăgăduiește celeilalte dreptul de proprietate, judecătorul va statua numai asupra posesiunii, rămânând ca fondul dreptului să se judece după regulile generale de competență.

«Tribunalul de Dâmbovița a trecut peste concluziile mele orale și scrise, a constatat că Grigore Lerescu e moșnean Vălimăreșc, a constatat că decizia Curții mi este opozabilă și în consecință a admis opoziția și apelul Statului și mi-a respins acțiunea posesorie.

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul a respins acțiunea prin care recurentul cerea să fie reintegrat în posesiunea unei bucați de pământ, în întindere de patru hectare și 1967 metri, din posesiunea căreia a fost expulzat cu ocazia executării deciziei No. 23 din 1901 a Curții de apel din București, s. III;

Considerând că, pentru a respinge acțiunea, tribunalul a constatat că prin decizia suscitată No. 23 din 1901, rămasă definitivă, moșnenii Iacobeștii-Vălimărești au fost obligați să lase în proprietatea și posesiunea Statului o porțiune de pământ, în care este coprins și terenul în litigiu; că, cu ocazia acelei judecăți, Grigore Lerescu, autorul intimatului, cumpărător de pământ dela moșnenii Iacobeștii-Vălimărești, a fost citat ca moșnean, după cum dealtmintrelea s'a considerat el însuși, semnând ca moșnean în cererea pentru depunerea planului și hotărâniciei; că, prin urmare, susmenționata decizie fiind pronunțată față cu Gr. Lerescu, îi este opozabilă atât lui cât și succesorilor lui și deci recurentului;

Considerând că, odată stabilite aceste fapte de către instanța de fond, rămâne a se cerceta dacă recurentul poate să exercite acțiune pe cale posesorie pentru a fi reintegrat în posesia pământului din care a fost expulzat prin executarea deciziei No. 23 din 1901;

Considerând că acțiunea posesorie este acțiunea pe care legea o recunoaște aceluia care a posedat în anumite condițiuni, spre a face să înceteze turburările care sunt de natură să-i micșoreze folosința sa, sau spre a face să fie restabilit în posesia din care a fost expulzat; că, atât turburarea cât și expulzarea din posesiune sunt căile de fapt prin care o persoană, fără știrea și concursul justiției, voește să se restabilească în posesia unui drept pierdut sau să-și însușească un drept, pe care nu l-a avut niciodată; că acțiunea posesorie se exercită în contra unor asemenea atacuri de fapt;

Considerând însă că, atunci când turburarea sau expulzarea provine din ordinul justiției, posesorul trebuie să se adreseze instanței judecătorești care execută hotărârea, spre a o face să revină asupra dispoziției sale, cel puțin în ce-l privește pe dânsul; că, prin urmare, în acest caz, posesorul trebuie să ia calea contestației la executare, prevăzută de art. 400 pr. civilă;

Considerând că, în speță, recurentul fiind deposedat în virtutea unei hotărâri judecătorești definitive și executorii, calea ce trebuie să urmeze pentru a i se recunoaște dreptul ce pretinde că are asupra imobilului din care a fost expulzat, este calea contestației la executarea acelei hotărâri, iar nu calea acțiunii posesorii;

Că, tribunalul, hotărînd astfel, departe de a comite vre-un exces de putere, a făcut o justă aplicațiune a principiilor de drept stabilite mai sus și a dispozițiilor formale ale art. 400 din procedura codului civil;

Că, prin urmare, motivul de casare este nefondat și că să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 10 Iulie 1910.

Președința d-lui Ar. Alexandrescu, consilier

Christos și Apostol Zappa cu N. Basilescu

AVOCAȚI. — ONORARIU. — PLATĂ. — ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE. — URGENTĂ. — SENTINȚE NERĂMASE DEFINITIVE. — DACĂ LI SE POT ACORDA EXECUȚIA PROVIZORIE. — ART. 129 PR. CIV.

Prin legea corpului de avocați se prevăd măsuri cari înlesnesc obținerea unei judecări mai grabnice pentru avocați, atunci când e vorba de plata onorariului lor, din aceasta nu rezultă însă că le este acordată și execuția provizorie a unei sentințe nerămasă încă definitivă, de oarece nicăiri numita lege nu prevede și nici nu lasă a se înțelege că în intenția legiuitorului ar fi fost de a acordă și execuția provizorie.

No. 179. — Christos și Apostol Zappa au făcut cerere de a se suspenda execuția provizorie acordată prin sentința civilă cu No. 412 din 1910 a trib. Ilfov secția I.

S'au prezentat în camera de consiliu apelanții, ca reclamânți în cererea de suspendare, asistați de d-l avocat G. Mandy, și intimatul N. Basilescu, asistat de d-l avocat G. Tașcă.

Curtea,

Asupra cererii făcute de Christos și Apostol Zappa prin petiția înregistrată la No. 4321 din 30 Iunie 1910;

Având în vedere că Christos și Apostol Zappa au făcut apel, care se află repartizat la această secțiune, în contra sentinței civile a tribunalului Ilfov, secția I cu No. 412 din 12 Iunie 1910, prin care s'a admis acțiunea intentată de N. Basilescu contra numiților apelanți condamându-se, primul să-i plătească suma de lei 66.790 drept onorariu de avocat, iar cel d'al doilea, suma de 32.145 lei tot ca onorar de avocat, cu execuția provizorie;

Având în vedere, debaterile urmate înaintea acestei Curți, cum și actele dela dosarul cauzei, și considerind că în fapt se constată că prin sentința No. 412 din 28 Iunie 1910, s'a acordat executarea provizorie a apelanților pentru plata sumei de 66.790 și 32.145 lei d-lui N. Basilescu, ca onorar de avocat pentru mai multe procese ce numiții apelanți au avut și în care au fost susținuți de d-l N. Basilescu ca avocat;

Având în vedere, că sentința tribunalului prin care a obligat pe Christos și Apostol Zappa, la plata sumelor de mai sus, fiind apelată la această Curte, apelul în fond urmează a se judeca la stăruința părților; că pentru astăzi Curtea nu e chemată de cât a statua dacă e sau nu cazul de a suspenda executarea provizorie acordată prin menționata sentință;

Având în vedere că motivele pentru care s'a cerut astăzi de apelanți pentru a se ordonă încetarea executării provizorie, sunt că d-l N. Basilescu nu are încă un titlu definitiv, că legea corpului de avocați acordă numai urgența în ce privește judecata, nu însă și în ce privește executarea hotărârei judecătorești;

Având în vedere și opunerile făcute din partea d-lui N. Basilescu că în specie urmează a se acordă executarea provizorie, de oarece apelanții fiind streini de țara Românească, ușor vor vinde tot avutul lor, așa că atunci când d-sa va voi să-și valorifice drepturile sale va fi în imposibilitate, de oare ce nu va găsi nici o avere a apelanților;

Considerând că prin legea corpului de avocați se prevăd măsuri care înlesnesc obținerea unei judecări mai grabnice pentru avocați, atunci când e vorba de plata onorariilor lor, nicăiri însă în legea corpului de avocați, nu se prevede și nici se lasă a se înțelege că legiuitorul a voit ca pentru plata onorariilor de avocat, să se acorde executarea provizorie a unei sentințe care nu a rămas definitivă; că astfel fiind, nu este loc la o executare provizorie, izvorând din legea corpului de avocați;

Că, în ce privește obiecțiunile intimatului N. Basilescu, că apelanții fiind străini de țara Românească, curând vor vinde tot avutul lor din România și vor părăsi țara, așa că atunci când d-sa va voi să-și valorifice drepturile sale pe cale judecătorească, va fi în imposibilitate din cauza lipsei de averi a apelanților, aceste obiecțiuni curtea nu le găsește cu nimic întemeiate, că pentru a preîntâmpina aceste temeri, sunt mijloace legale de asigurare mai puțin vexatorii pentru apelanți, mijloace pe cari nu Curtea are a le pune în vedere părții interesate; că astfel fiind executarea provizorie nu intră în nici unul din cazurile indicate de art. 129 din procedura civilă, și nici în legea corpului de avocați și prin urmare fără rezon tribunalul a admis această executare provizorie, așa că din aceste puncte de vedere urmează a se ordonă suspendarea executării provizorie acordată prin citata sentință și a se infirmă în acest punct sentința dată;

Pentru aceste motive, în majoritate, admite cererea.

Semnați: I. Coandă, Al. Negrescu.

Opiniune

Subsemnatul sunt de părere a se admite cererea în parte numai și a se menține execuția provizorie cu obligațiune pentru N. Basilescu, de a depune o cautiune de zece mii lei, pentru motivele din sentința tribunalului.

Semnat: Ar. Alexandrescu.

JUDECATORIA OCOLULUI RURAL SURAIA

JUDEȚUL PUTNA

Audiența dela 3 Iunie 1910

N. Bălășoiu cu Elena C. Gheorghită

CURATELĂ. — BĂRBATUL CURATOR AL SOȚIEI SALE MINOARE. — CURATORIA LEGALĂ FRANCEZĂ. — INADMISIBILITATE LA NOI. — ART. 425 C. CIV.

MINOR. — LEZIUNEA MINORULUI. — ART. 951, 1157 ȘI 430 C. CIV.

1° Curatoria legală a bărbatului față de soția sa minoară nu este admisibilă în legiuirea noastră, fiindcă în codul civil s'a pus pe de o parte art. 425, care arată că orice minor — fără să facă vre-o distincțiune — trebuie să aibă un curator ales de consiliul de familie, iar pe de altă parte s'a eliminat art. 2208 din codul francez, în care există oarecari norme la urmărirea silită a bunurilor imobiliare ale soției minoare.

2° Dovedirea leziunii prevăzută în art. 951 și 1157 din codul civil, se referă numai la acele acte pentru care legea cere simpla intervențiune a tutorului sau asistența curatorului, iar în conformitate cu art. 430 sunt acte juridice a căror validitate depinde de observarea unor formalități speciale impuse de lege, cum este vânzarea bunurilor

imobiliare, fie chiar ale unui minor emancipat care nu este ținut să dovedească vre-o leziune, întrucât nulitatea decurge din însăși caracterul prohibitiv al actului, și minorul este lezat numai prin faptul pur și simplu că nu s'a bucurat de protecțiunea ce legea a voit să-i asigure.

Judeca'ta,

Având în vedere acțiunea introductivă pe care reclamantul Nicolae Bălăsoiu a modificat-o în instanță, cerând ca pârâta să fie obligată a-i delăsă pământul din acțiune în deplina sa proprietate, în baza contractului de vânzare, sub semnătură privată, intervenit între el și Elena C. Gheorghită, transcris la tribunalul Putna și pentru care a și plătit taxa de înregistrare cuvenită fiscoșului;

Având în vedere că pârâta invoacă nulitatea vânzării, susținând că actul semnat de dânsa nu este valabil, întru cât fiind minoră, n'a fost asistată de vre'un curator la confecționarea contractului; și cum reclamantul în combatere a arătat că bărbatul major este de drept curator al femeiei sale minore, și fiindcă în calitate de soț Constantin Gheorghită a dat autorizațiunea necesară și a semnat actul, nu se mai poate discuta nulitatea invocată;

Având în vedere că la francezi sunt comentatori cari susțin că bărbatul este de drept curator al soției sale minore și că protecțiunea ce găsește dânsa în autorizarea soțului său, este o garanție destul de suficientă, fiind constantă în acest sens jurisprudența, că : «Le mari est de droit curateur de la femme mineure; et, dès lors, son autorisation en qualité de mari équivaut à son assistance comme curateur dans les actes où cette assistance est nécessaire a la femme».

Această teorie generalmente admisă în Franța, nu este însă admisibilă la noi, fiindcă în codul nostru civil s'a pus art. 425 ce nu există la francezi și al cărui text prin generalitatea termenilor : că orice minor emancipat va avea un curator și că curatorul se va numi de consiliul de familie, de sigur a fost pus de redactorii codului civil român intenționat, și cari n'au înțeles altceva, de cât, că, la noi în totdeauna ori-ce curatelă este dativă și nu poate fi vorba de o curatelă legală, formal admisă în codul italian; și acest sistem al curatoriei legale franceze, nu este admisibil la noi atât fiindcă avem un text categoric, art. 425 codul civil, cât și pentru motivul că la traducerea codului Napoleon, redactorii noștri au eliminat art. 2208 francez pe care mai cu seamă se întemeiază curatoria legală a bărbatului (În acest sens și D. Alexandresco, «Explicația dreptului civil român», tom. II, ed. 2, p. 836; C. Nacu, «Dreptul civil», vol. I, p. 666).

De altfel, pe de o parte prin analogie cu art. 451 din codul civil, după care bărbatul este de drept tutore al femeiei sale, când va fi pusă sub interdicțiune; pe de altă parte, pentru considerațiunea că nici un text de lege nu dispune ca femeia minoră, emancipată prin căsătorie, să aibă un curator deosebit de cât bărbatul său, și întru cât convențiunile sociale și interesul public reclamă ca femeia minoră măritată să nu aibă alt curator de cât pe soțul său, fără îndoială este logic și ar fi legitim ca consiliul de familie să numească curator totdeauna, în atare cazuri, chiar pe soțul minorei, dar în orice caz, cată să distingem că el nu este curator ipso jure, și trebuie să existe o numire anume, trebuie să fie ales

de către consiliul de familie ca să aibă calitatea legală a unui curator.

De asemenea, este necesar să precizăm că autorizațiunea soțului, nu poate la noi acoperi lipsa asistenței a unui curator, fiindcă sunt acte pentru care femeia are nevoie atât de autorizațiunea soțului cât și de asistența curatorului.

Având în vedere că odată tranșată discuțiunea asupra curatelei, trebuie să observăm că în procesul de față nulitatea vânzării nu provine numai din faptul că minoara n'a fost asistată de curator, ci pentru un alt motiv mult mai puternic, că nu s'au îndeplinit oarecari forme la confecționarea unui act de transmitere a proprietății, pentru care art. 430 din codul civil pune pe minorul emancipat pe aceeaș linie cu minorul neemancipat;

Considerând că reclamantul a invocat art. 951 și 1157 din codul civil și a susținut că pârâta ca minoară dacă discută valabilitatea actului de vânzare, este datoare să dovedească leziunea, ceea ce n'a dovedit-o și care nici n'a existat;

Cum însă această alegațiune este lipsită de temei, întru cât art. 951 codul civil relativ la anularea actului făcut de minor, în caz de leziune, se referă la acele acte pentru care legea cere simpla intervențiune a tutorului, sau asistența curatorului, iar nici de cum la obligațiunile privitoare la acele acte juridice a căror validitate depinde de observațiunea unor formalități speciale, pe cari legiuitorul le-a impus din cauza importanței actului — cum este înstreinarea bunurilor imobiliare — în scopul de a garanță pe minor de ori ce prejudiciu.

Având în vedere că neobservarea acelor forme atrage de la sine nulitatea actului, independent de orice prejudiciu, de oarece acea nulitate decurge din însăși caracterul prohibitiv al actului, căci în aceste cazuri, minorul fie emancipat, fie neemancipat, este lezat prin faptul că nu s'a bucurat de protecțiunea ce legea a voit să-i asigure, și în consecință, n'are trebuință de a dovedi nici o leziune pentru a cere anularea actului; leziunea se prezumă, întru cât voința legiuitorului nu s'a îndeplinit, și pentru acest motiv actul este absolut nul, căci în virtutea art. 430 combinat cu art. 401 și 403 din codul civil, vânzarea bunurilor imobiliare fie chiar ale minorului emancipat, nu se poate face pe cât cu paza unor formalități anume specificate : asistența curatorului, avizul consiliului de familie, omologarea tribunalului, etc.;

Și fiindcă în speță la confecționarea actului de vânzare, nu s'a respectat cerințele legii și nu s'au îndeplinit sus menționatele formalități, acțiunea nu e fondată și deci urmează a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive, respinge acțiunea.

Jude, V. Mamigonian.

BULETINUL PUBLICAȚIUNILOR JUDICIARE

Președintele tribunalului Dâmbovița

PUBLICAȚIUNE

No. 31206. — 1910 Septembrie 3.

Conform art. 14 din regulamentul de administrațiune publică pentru serviciul Portăreilor, se publică spre generală cunoștință că orice persoană care ar avea vre-o pretențiune contra garanției ipotecară înscrisă la acest tribunal sub No. 15 din 1898, pentru postul de portărel al defunctului Petre Popescu, să-și prezinte reclamațiunea sa la acest tribunal, în termen de trei luni dela data acestei publicațiuni, căci după expirarea acestui termen, dacă nu se va ivi nici o pretențiune, tribunalul va ridică inscripțiunea ipotecară.

p. Președinte, P. Filip.

p. Grefier, Săndulescu.